

Finanssivalvonnan lausunto

Finanssivalvonnan huomioidut kohdistuvat verkkopankkitunnisteisiin osana peruspankkipalvelua. Asiakkaan oikeudesta peruspankkipalveluun säädetään luottolaitostoiminnasta annetun lain (610/2014) 15 luvun 6 §:ssä ja perusmaksutilin ominaisuuksista ja siitä perittävistä maksuista 15 luvun 6 a §:ssä. Vaatimukset perustuvat pääosin perusmaksutilidirektiiviin (PAD).

Peruspankkipalveluihin kuuluvat luottolaitoslain mukaan perusmaksutili ja siihen liittyvä tilinkäyttöväline, kuten debit-kortti ja verkkopankkitunnukset, mahdollisuus nostaa käteistä rahaa, maksutapahtumien toteuttaminen sekä sähköinen tunnistusväline.

PAD ei suoraan edellytä, että vahva sähköinen tunnistusväline on osa peruspankkipalvelua, vaan jättää asian jäsenvaltioiden harkintaan. Suomessa on päätetty säätää kansallisesti siitä, että vahva sähköinen tunnistusväline on osa luottolaitoslaissa säänneltyjä peruspankkipalveluita.

Traficom katsoo muistion sivulla 15, että toisaalta tunnistusvälineen tarjoajalla ei ole tunnistuslakiin perustuvaa veloitetta myöntää tunnistusvälineitä jokaiselle hakijalle, mutta toisaalta poliisin suorittamaa ensitunnistusta voidaan aina pitää luotettavana. Koska tarjontaveloitetta ei ole, tunnistusvälineen myöntämisen lopullinen harkinta on aina tunnistusvälineen tarjoajalla.

Kyseisessä kohdassa ei ole nostettu esille sitä, että pankeilla on osana peruspankkipalvelua velvollisuus tunnistusvälineen myöntämiseen luottolaitoslain nojalla jokaiselle laillisesti ETA-alueella asuvalle, ellei objektiivista syytä kieltäytymiselle ole. Luottolaitoslain tarjontavelvoite on pakottavaa sääntelyä ja niin merkittävä velvoite luottolaitoksille, että Finanssivalvonta ehdottaa muistioon lisättävän sitä koskevan maininnan. Samalla voitaisiin tarkentaa, että muistion sivulla 15 ei olla kuitenkaan kattavasti arvioitu luottolaitoslaista syntyviä veloitteita tarjota vahvaa sähköistä tunnistusvälinettä.

Digi- ja väestötietoviraston lausunto

DVV on tulkinut sääntelyä samalla tavalla kuin Traficom muistiossaan.

Tulkintamuistion kohdissa 1, 4 ja 5.5.2 viitataan ulkomaisiin henkilökortteihin. Näihin liittyen on todettava, että jäsenvaltioissa myönnetään eri viranomaistahojen toimesta useampia eri henkilökortteja eri tarkoituksiin ja osa henkilökorteista käy myöntäjänsä mukaan ainoastaan jäsenvaltion sisäiseen asiointiin. Arvioitaessa henkilökortin kelpoisuutta rajat ylittävän ensitunnistamisen yhteydessä, kysymyksenä onkin noussut, että onko ainoastaan jäsenvaltion poliisiviranomaisen myöntämä henkilökortti tunnistuslain 17 §:n mukainen henkilökortti, mikäli henkilökortin asemaan liittyy jonkinlaista epäselvyyttä/tulkinnanvaraisuutta/henkilökortin myöntäjä on rajannut käyttötarkoituksen ja alueellisen käytettävyyden. DVV myös huomauttaa, että tapauksessa, jossa henkilön tietoja ei ole VTJ:ssä, mutta henkilö

tunnistetaan asianmukaisesta passista tai henkilökortista, voidaan tietoja tarkistaa myös paikallisista rekistereistä tai paikallisilta viranomaisilta.

Tulkintamuistion etäyhteyden kautta tapahtuvaa ensitunnistamista koskevaan kohtaan 3.2 liittyen DVV toteaa, että kuten tulkintamuistiosta ja viitasta Liikenne- ja viestintäviraston ohjeesta 211/2019 O käy ilmi, henkilöllisyystodistuksen aitouden ja henkilöllisyystodistuksen aitoustekijöiden tarkistamiseen etäyhteydellä liittyy paljon toistaiseksi yksilöimättömiä luotettavuusvaatimuksia. Tämä aiheuttaa tulkinnanvaraisuutta asianmukaisesta tavasta etätunnistaa henkilö ja suojautua väärennetyn tai väärän henkilön esittämän henkilöllisyystodistuksen uhalta. Tulkintamuistion kohdassa 5.5. esitetyt menetelmät fyysisen asiakirjan aitouden tarkistamiseksi eivät käytännössä ole mahdollisia etäyhteyden välityksellä. Lisäksi on huomioitava, että EU:n ID-asetuksen myötä henkilökortin/passin sirulla olevia biometrisiä tietoja saa lukea vain viranomaisen.

Tulkintamuistion kohtaa 5.6. DVV suosittelee tarkentamaan. Toisin kuin passin ja henkilökortin tapauksessa, poliisin antamaa todistusta henkilön tunnistamisesta ei luovuteta hakijalle, vaan se toimitetaan suoraan tunnistuspalveluntarjoajalle. Tämä on keskeinen seikka tämän prosessin luotettavuudessa ja se olisi muistiossa hyvä nostaa esiin.

Muistiossa sivutaan poliisin suorittamasta ensitunnistuksesta asiakkaalle aiheutuvaa kustannusta. DVV tuo tähän liittyen esille, että Eduskunnan oikeusasiamiehelle (EOA) on 2020-2021 tehty neljä kantelua (1 Rajavartiolaitos, 3 Puolustusvoimat), joiden kohteena on ollut DVV:n varmennekortin hankkimisesta aiheutuvat ensitunnistamisen kustannukset ja niiden korvaaminen. Työnantaja ei ole suostunut korvaamaan työntekijälleen tunnistusasiakirjan hankkimisesta aiheutuneita kustannuksia. DVV on antanut asiassa EOA:lle selvityksen, viitaten mm. tunnistuslain 17 §:n sääntelyyn ja vahvan sähköisen tunnistusvälineen hakijan tunnistamiseen kohdistuviin vaatimuksiin.

EOA on päätöksessään (EOAK/1141/2020, 6.5.2021 – Päätös virkamiehen toimikortin hankkimisesta ja sen kustannusten korvaamisesta) todennut, että viranhoito voi edellyttää sähköistä tunnistusvälinettä, mutta työnantaja ei voi kuitenkaan velvoittaa työntekijää hankkimaan passia, henkilökorttia tai poliisin erillistä tunnistusasiakirjaa. Laillisuusvalvojana EOA ei voi ottaa kantaa niihin mahdollisiin vaikutuksiin virkamiehen tehtävänkuvassa, joihin vahvan tunnituksen mahdollistavan virkakortin puuttuminen saattaa johtaa. EOA ei myöskään ota päätöksessään kantaa siihen, että kuuluvatko passin tai henkilökortin hankkimisesta aiheutuneet kustannukset työnantajan vastattavaksi – lisäksi asiassa on huomioitava myös mahdollinen tuloverotuksellinen merkitys, jonka arviointi kuuluu Verohallinnolle (ja viime kädessä hallintotuomioistuimelle).

Muistio ei käsittele ajokorttia ensitunnistamisen yhteydessä, koska ajokortti ei 1.1.2019 jälkeen ole kuulunut hyväksyttäviin asiakirjoihin. DVV toteaa, että tämä muutos ei ole merkittävästi heikentänyt kansalaisten mahdollisuutta ensitunnistautumiseen, sillä 4.3 miljoonalla kansalaisella on passi ja 1.1 miljoonalla henkilökortti.

DVV myös toteaa, että sähköinen ensitunnistamisen prosessi (ketjutus) voisi merkittävästi vähentää fyysisen asiakirjan tarvetta. Ketjutetun sähköisen ensitunnistamisen käyttöä kannattaisikin pyrkiä kasvattamaan, koska sen myötä välineiden hakeminen on tasapuolisemmin kaikkien kansalaisten saatavilla ja lisäksi näin tehty tunnistaminen on turvallisuudeltaan ja luotettavuudeltaan tasalaatuisempaa kuin käyntipisteasioinnin yhteydessä tapahtuva fyysisen asiakirjan tutkimiseen pohjautuva menettely.

Kuten muistiossa todetaan, on VTJ:hin kirjattu tietoja ulkomaalaisista henkilöistä, joilla on perusteltu väliaikainen tai pitkäaikainen syy olla Suomessa. Näiden tietojen avulla ensitunnistaminen pystytään tekemään luotettavasti ulkomaalaisesta asiakirjasta; passista tai henkilökortista. Tähän liittyen DVV tukee Traficomin arviota tarpeesta tarkastella tarkemmin, mitä tietoja ensitunnistuksessa esitetystä asiakirjasta tulee tarkistaa, jotta palveluntarjoaja täyttää lain asettaman velvoitteen henkilön riittävästä tunnistamisesta ja asiakirjan aitouden varmistamisesta.

Poliisihallituksen lausunto

Poliisihallitus pitää tulkintamuistion tarkoitusta perusteltuna ja katsoo, että tunnustuslain sääntelyä täsmentävän muistion laatiminen on tarpeellista, jotta voidaan varmistaa laadukkaasti ensitunnistamisen toteutuminen käytännössä.

Hyväksytyt asiakirjat

Muistiossa luvussa 4 on yleisellä tasolla todettu hyväksyttävistä asiakirjoista, joita ovat Suomen, ETA-maiden sekä Sveitsin ja San Marinon viranomaisten myöntämät henkilökortit ja passit sekä tunnistuspalvelun tarjoajan harkintaan perustuen muiden maiden passit. Olisi informatiivisempaa, että tulkintamuistiossa annettaisiin edes jonkinasteista tukea eri asiakirjatyypin hyväksymisen suhteen. Suomen viranomaisten myöntämiä erilaisia passeja ja henkilökortteja on lukuisia puhumattakaan muiden maiden viranomaisten myöntämistä asiakirjoista.

Toisinaan esiintyy tilanteita, joissa poliisin myöntämää väliaikaista henkilökorttia ei ole hyväksytty henkilöllisyyden osoittamiseen tunnustusvälinettä myönnettäessä, vaikka kyseessä on lain mukaan sellainen asiakirja, joka tulisi hyväksyä. Olisikin syytä harkita tulisiko muistioon erikseen kirjata ne Suomen viranomaisten myöntämät asiakirjatyypit, jotka hyväksytään ensitunnistamisessa:

- passi, Ahvenanmaan passi, virkapassi, diplomaattipassi, merimiespassi ja hätäpassi
- henkilökortti, ulkomaalaisen henkilökortti, alaikäisen henkilökortti, väliaikainen henkilökortti ja väliaikainen ulkomaalaisen henkilökortti.

Lisäksi olisi hyvä tuoda esiin muukalaispassi ja pakolaisen matkustusasiakirja ja mikä merkitys on sillä, jos asiakirjaan on tehty ulkomaalaislain 136 §:n mukainen merkintä siitä, onko passinhaltijan henkilöllisyys pystytty varmistamaan.

Tunnistamisasiakirjojen osalta on syytä muistaa, että myös muilla valtioilla on käytössä vastaavalla tavalla eri tyyppisiä asiakirjoja, joiden ominaisuudet ja turvallisuustaso vaihtelevat. Kolmansien maiden myöntämien asiakirjojen osalta voisi peruslähtökohdaksi ottaa, ettei väliaikaisia asiakirjoja olisi syytä hyväksyä.

ETA-maiden, Sveitsin ja San Marinon osalta olisi varmaankin tasapuolisuuden nimissä hyväksyttävä vastaavan tyyppiset asiakirjat kuin Suomen viranomaisten myöntämien osalta. Tässä yhteydessä on kuitenkin suhtauduttava hyvin kriittisesti väliaikaisiin henkilökortteihin ja muihin sellaisiin henkilökortteihin, jotka eivät täytä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/1157 unionin kansalaisten henkilökorttien sekä oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen käyttäville unionin kansalaisille ja heidän perheenjäsenilleen myönnettävien oleskeluasiakirjojen turvallisuuden lisäämisestä asettamia edellytyksiä. Asetus asettaa ne edellytykset, jotka henkilökortin on täytettävä, jotta sitä voidaan pitää vapaan liikkuvuuden direktiivin (2004/38/EY) 6 artiklan tarkoittamana asiakirjana.

Etätunnistaminen

Luvussa 3.2. tuodaan esiin Traficomien ohjeen ensitunnistamista koskevassa kohdassa esitetty toimintamalli henkilötunnuksen esittämisestä etäyhteyden välityksellä. Ensitunnistamista tekeville tahoille olisi syytä tuoda selkeästi esiin tähän toimintatapaan liittyvät haasteet ja riskit. Poliisihallitus haluaa muistuttaa, että käytössä olevat tunnistamisasiakirjat eivät ole suunniteltu tällaiseen käyttöön. Eivätkä ne sisällä sellaisia varsinaisia turvatekijöitä, joita voisi etäyhteyden välityksellä tarkistaa.

Ainoa tapa asiakirjan tutkimiseen on sirun luku, joka parhaimmassakin tapauksessa selvittää sen, että luotettu valtiollinen taho vahvistaa, että tällaiset henkilötiedot omaava henkilö on olemassa. Sirun luku ei kuitenkaan millään tavoin vahvista sitä, onko kyseessä aito asiakirja vai onko siru kloonattu. Kuitenkin suurin etätunnistamiseen liittyvä riski liittyy siihen, että nykyteknologialla ei ole mahdollista tehdä sellaista etäyhteyksin tunnistautujan omalla päätelaitteella tapahtuvaa tunnistamista, joka luotettavalla tavalla sitoisi tietoja esittävän fyysisen henkilön esitettyihin henkilötietoihin. Etäyhteyksin tapahtuvan tunnistamisen riskiksi jää aina se, että henkilö esittää vilpillisessä mielessä toiselle henkilölle kuuluvaa matkustusasia-kirjaa.

Turvallisuutta voitaisiin lisätä esimerkiksi yhdistämällä sirun lukuun nojautuva tunnistaminen ja sähköisen tunnistusvälineen hyödyntäminen, jolloin oltaisiin jo täysin eri tavoin turvallisessa kokonaisuudessa.

Passien ja henkilökorttien tietojen tarkastaminen

Muistion luvussa 5.5.2 on todettu seuraavaa "Traficom katsoo, että asiakirjan tutkimuksen osalta vähimmäisvaatimuksena on pidettävä henkilöstä väestötietojärjestelmään merkittyjen tietojen vertailua sekä passin tai henkilökortin voimassaolon varmistamista poliisin tietojärjestelmän kautta. Tietojen tarkastamisen ja vertailun velvollisuus on sovellettavissa sekä suomalaisiin että ulkomaalaisiin asiakirjoihin."

Vaikka Poliisihallitus kannattaa voimassaolopalvelun mahdollisimman laajaa hyödyntämistä ensitunnistamisessa sekä muissa lain mukaisissa käyttötarkoituksissa, esitettyyn vaatimukseen liittyy ilmeinen ongelma. Poliisin tarjoama voimassaolopalvelu koskee henkilökorttirekisterin ja passirekisterin voimassaolotietoja. Poliisin ylläpitämiin rekistereihin voidaan tallettaa ainoastaan Suomen viranomaisten myöntämiä passeja ja henkilökortteja koskevia tietoja. Näin ollen ulkomaalaisia asiakirjoja koskevia voimassaolotietoja ei ole mahdollista tarkistaa Suomen poliisin voimassaolopalvelusta.

Näitä tietoja ei ole kattavasti myöskään muilla Suomen viranomaisilla. Maahanmuuttovirastolla on tiedot hakijan oleskelua koskevan lupa-asian yhteydessä esitetyn matkustusasiakirjan voimassaolosta. Kuitenkin reaaliaikainen tieto kunkin asiakirjan voimassaolosta on kuitenkin käytännössä ainoastaan asiakirjan myöntäneen valtion viranomaisilla.

Poliisin ensitunnistaminen

Muistiolounnoksen luvussa 5.6 todetaan, että tunnistuslain 17 § 3 mom "jättää avoimeksi tilanteet, joissa palveluntarjoaja voi todeta henkilöllisyyden olevan epäselvä. Säännös ei määrittele tarkemmin, missä tilanteissa henkilöllisyyttä ei voida pitää luotettavasti selvitettyinä ja milloin hakijan voi ohjata poliisille tunnistettavaksi loukkaamatta hakijoiden syrjimättömyyttä ja yhdenvertaisuutta."

Aina kun tunnistusvälinettä myönnetään, on henkilöllisyyden varmistaminen kaikkein tärkein asia. Henkilö tulisi lähettää poliisin ensitunnistukseen tai vaihtoehtoisesti jättää tunnistusväline myöntämättä aina, kun jää pienikin epäily henkilöllisyydestä. Tämä voi johtua esim. seuraavista syistä:

- ei ole voimassaolevaa, ehjää ja hyväksyttävää tunnistusasiakirjaa
- ei voida luotettavasti varmistua siitä, että välinettä hakeva henkilö on sama kuin tunnistusasiakirjassa
- ei ulkomaalaisen osalta voida luotettavasti varmistua siitä, että tunnistusasiakirjassa mainitut henkilötiedot vastaavat VTJ:ssä olevaa henkilöä

Lisäksi muistiossa voitaisiin tuoda esiin, että useimmiten hakijan kannalta kokonaistaloudellisesti on järkevintä hankkia uusi henkilöllisyysasiakirja poliisin suorittaman tunnistamisen sijaan. Pelkästä ensitunnistamisesta perittävä käsittelymaksu on lähes saman suuruinen kuin uudesta passista tai henkilökortista perittävä suoritemaksu.

Maahanmuuttoviraston lausunto

Muistiolounnoksessa todetaan, että "vahvan sähköisen tunnistusvälineen hakijan henkilöllisyyden luotettava todentaminen on yksi tunnistuslain kriittisimmistä velvoitteista ja välttämätön perusta sähköisen tunnistamisen luotettavuudelle." Myös Maahanmuuttovirasto edellyttää useissa asiointitapahtumissa vahvaa tunnistautumista, joka voi tapahtua myös sähköisellä tunnistusvälineellä. Lausuntoon on koottu Maahanmuuttoviraston huomiota muistiolounnoksesta.

Tunnistuslaissa hyväksytyt asiakirjat

Muistiossa ohjataan henkilön tunnistamisen yhteydessä huomioimaan hyväksytyt matkustusasiakirja, joka on tarkastettu ja todettu aidoksi sekä vahvistettu liittyvän todelliseen henkilöön. Maahanmuuttovirasto toteaa, että tämän lisäksi tulisi huolellisesti tarkastaa, että asiakirja on sen oikean haltijan hallussa. Tällöin voidaan tehokkaammin estää mahdollisia impostoritapauksia sekä etätunnistuksessa vilpillisiä keinoja esittää toisen henkilön matkustusasiakirjaa omanaan.

Henkilökunnan pätevyys

Muistioloonnoksen mukaan "sekä laissa lueteltujen asiakirjojen osalta, että tunnistuspalvelun tarjoajan harkintaan perustuvien passien osalta henkilökunta on koulutettava tunnistamaan asiakirjat. Palveluntarjoajan on varmistettava, että henkilökunnalle on annettu selkeä ja riittävä ohjeistus siitä, mitkä asiakirjat hyväksytään ja miten hyväksyttävät asiakirjat tunnistetaan. Mikäli palveluntarjoaja hyväksyy erikseen myös muiden valtioiden viranomaisten passeja, sen on selkeästi määriteltävä, minkä valtioiden passit hyväksytään."

Maahanmuuttovirasto korostaa, että henkilökuntaa on koulutettava asiakirjatutkinnasta vastaavan viranomaisen toimesta, säännöllisesti ja toistuvasti. Asiakirjatutkinnan lisäksi henkilökunnan tulee saada koulutusta sirun aitoudesta.

Maahanmuuttoviraston palvelupisteissä henkilön ensitunnistautuminen on muistioloonnoksen edellyttämällä tasolla. Asiakas ei ensitunnistautumisen vaiheessa välttämättä löydy VTJ:ltä. Palvelupisteissä henkilöllisyysasiakirjojen aitoustutkimus on melko korkealla tasolla ja tunnistautumisessa hyväksyttävät dokumentit ovat muistion mukaisia. Maahanmuuttovirasto esittää kuitenkin aiempaan kokemukseensa nojaten huolensa, että mikäli ensitunnistaminen tulee laajasti mahdolliseksi esimerkiksi yksityisille tahoille, voi asiakirjojen aitoustutkimusosaamisessa olla vakaviakin puutteita ja tunnistamisessa hyväksyä aitoina asiakirjoja, jotka kokenut taho nopeasti huomaa väärennetyiksi. Jos palveluntarjoaja hyväksyy muiden valtioiden asiakirjoja henkilöä tunnistettaessa, tulisi selvittää esimerkiksi Ulkoministeriön verkkosivuilta, että Suomi on tunnustanut kyseisen valtion ja hyväksynyt niiden matkustusasiakirjat.

Viraston arvio yleisistä velvollisuuksista

Muistioloonnoksen mukaan "Hekopassista on löydettävissä tietoja sekä voimassa olevista, että aiemmin käytössä olleista Suomen kansalaisten ja oleskeluluvalla Suomessa oleskelevien ulkomaalaisten matkustusasiakirjoista." Maahanmuuttovirasto huomauttaa, että Hekopassissa on täällä oleskelevien ulkomaalaisten osalta tietoja vain Suomen myöntämistä muukalaispasseista ja pakolaisen matkustusasiakirjoista, ei ulkomaalaisten kansallisista passeista, joista voi löytyä merkintöjä Ulkomaalaisasioiden asiankäsittelyjärjestelmästä (UMA). On sen vuoksi tarpeellista erottaa Hekopassi ja UMA toisistaan.

Vertailtavat tiedot asiakirjojen ja väestötietojärjestelmän tutkinnassa

Maahanmuuttovirasto huomauttaa myös, että sähköinen tunnistamisväline voidaan myöntää Suomen poliisin myöntämän ulkomaalaisen henkilökortin perusteella. Ulkomaalaisen henkilökortti voidaan myöntää, vaikka hakijan henkilöllisyyttä ei olisi varmistettu luotettavilla henkilöllisyyttä osoittavilla asiakirjoilla, eikä myönnettävään henkilökorttiin tehdä merkintää varmistamattomasta henkilöllisyydestä. Näin Suomessa oleskeluvalla oleva ulkomaalainen voi tosiasiallisesti saada vahvan sähköisen tunnistautumisvälineen, vaikka hän ei olisi missään vaiheessa esittänyt luotettavana pidettävää selvitystä henkilöllisyydestään. Siten henkilöllisyyden varmistamisen edellytyksiä voi saada kierrettyä hankkimalla suomalaisen henkilöllisyyssi-asiakirjan.

Myöskään ns. varmistettua henkilöllisyyttä koskeva merkintä muukalaispassissa tai pakolaisen matkustusasiakirjassa ei osoita yhtä vahvaa näyttöä henkilöllisyydestä mitä muistiossa on kuvattu edellytykseksi kolmansien maiden kansalaisten tunnistamiseksi muun kuin ETA+ -maan myöntämän passin perusteella. Merkintä voidaan joissain tapauksissa tehdä kansainvälistä suojelua saaneen henkilön suomalaiseen matkustusasiakirjaan kansallista passia merkittävästikin heikommalla asiakirjanäytöllä.

Finanssiala ry kommentti

DVV toteaa lausunnossaan, että sähköinen ensitunnistamisen prosessi (ketjutus) voisi merkittävästi vähentää fyysisen asiakirjan tarvetta ja ketjutetun sähköisen ensitunnistamisen käyttöä kannattaisikin pyrkiä kasvattamaan. FA:n mielestä tämä on hyvä pyrkimys, mutta tällä hetkellä ketjutustilanteet nojaavat lähes täysin pankkien tekemään tunnistamiseen eli pankkitunnuksiin. Tämän takia sähköinen ensitunnistaminen (ketjutus) valtion tunnisteiden avulla on erittäin toivottava kehityssuunta.

Etätunnistamisesta todetaan mm. sitä, että siihen liittyy paljon toistaiseksi yksilöimättömiä luotettavuusvaatimuksia. Tämä on yhteinen haaste. Yleinen markkinakehitys ja digitalisaatio luovat paineita etätunnistamisen tarjoamiselle. Kansallisesti pitäisi tähdätä yhteiseen ratkaisuun, joka täyttäisi kaikki asetetut kriteerit ja vaatimukset.

Signicat AS kommentti

Signicat on yleisesti ottaen samaa mieltä muistion sisällön kanssa. Ensitunnistaminen on yksi Signicantin ydintoiminta-alueista. Havainnollistamme mielellämme erilaisia ensitunnistamisratkaisujamme ja kerromme tarvittaessa lisää etäyhteyden kautta tapahtuvan ensitunnistamisen käytännön toteutuksesta.

Signicat ehdottaa, että Traficom tulisi ottaa huomioon standardi ETSI TS 119 461, joka koskee luottamuspalvelujen kohteiden ensitunnistamiseen käytettäviin luottamuspalvelukomponentteihin liittyviä käytäntöjä ja turvallisuusvaatimuksia. Vaikka standardi koskee tarkalleen ottaen luottamuspalveluja ja etenkin (hyväksytyjen) varmenteiden myöntämistä, sitä voidaan soveltaa, tai ainakin hyödyntää, myös sähköiseen tunnistamiseen. Koska

sähköisestä tunnistamisesta voidaan myöntää hyväksytyt varmenne korotetulla varmuustasolla, joka vastaa suomalaista vahvaa tunnistamista, standardin mukaisten toimien tulisi soveltua myös korotetun varmuustason sähköiseen tunnistamiseen. Standardi asettaa vaatimuksia sekä fyysisten että digitaalisten henkilöllisyysasiakirjojen käytölle etäyhteyden kautta. Signicat on ollut mukana toimittamassa standardia ja on valmis vastaamaan Traficomien mahdollisiin kysymyksiin.

ETSI-standardin käyttämistä varten tulisi ensin määrittää "ensitunnistamisen konteksti", joka kuvaa Suomen tilannetta, esim. vaatimusta, että tiedot tarkistetaan väestötietojärjestelmästä sekä vaatimusta, että prosessiin kuuluu henkilötunnuksen (tai sähköisen asiointitunnuksen) kerääminen. Todennäköisesti suurin osa kontekstin parametreista on jo määritelty suomalaisessa vahvaa sähköistä tunnistamista koskevassa lainsäädännössä. Standardissa esitellään käyttötapauksia fyysiseen ulkonäköön perustuvasta tunnistamisesta, ihmisen suorittamasta tunnistamisesta (videohaastattelu) ja automatisoidusta tunnistamisesta (automaattinen haastattelu ja validointi) sekä sähköisen tunnistamisen käytöstä osana todennusprotokollaa ja digitaalisen allekirjoituksen käytöstä henkilöllisyystodistuksessa. Standardi kattaa myös lisätodisteiden luotettavan rekisterin, pääsytodisteiden sekä asiakirjojen ja varmennusten käytön. Standardia voitaisiin käyttää niin, että epäolennaiset käyttötapaukset jätetään huomiotta, mutta sovellettavien käyttötapauksien osalta todetaan, että toiminnan tulee noudattaa standardia.

Standardissa todetaan, että täysin automatisoitu henkilöllisyysasiakirjoihin perustuva tunnistusprosessi voidaan toteuttaa etäyhteydellä ainoastaan digitaalisten henkilöllisyysasiakirjojen osalta, eli kun tunnistus tapahtuu passiin tai kansalliseen henkilökortin upotetun NFC-sirun avulla. Jos tunnistus perustuu fyysisen henkilöllisyysasiakirjan skannaamiseen etäyhteyden kautta, validointimenettelyyn pitää sisällyttää ihmisen suorittama vaihe, minkä lisäksi menettelyn olisi hyvä sisältää automatisoituja vaiheita asiakirjan validoinnin ja biometrisen tunnistamisen osalta.

Standardi käsittelee myös monia muita ensitunnistamiseen liittyviä aiheita, kuten esim. käyttöturvallisuutta viittaamalla ETSI EN 319 401 -standardin asettamiin perusvaatimuksiin luottamuspalvelujen tarjoajille, henkilöstön koulutusta ja henkilöllisyysasiakirjan voimassaoloa ja aitouden varmistamista (fyysisen asiakirjan turvaominaisuuksien tai digitaalisen asiakirjan allekirjoituksen perusteella) sekä henkilöllisyysasiakirjan esittävän henkilön reaaliaikaista tunnistamista.

Traficomien tulisi ottaa huomioon, että vaikka Suomella on hakupalvelu henkilöllisyysasiakirjojen voimassaolon tarkistamiseen, vastaavanlaista palvelua ei välttämättä ole käytössä muissa maissa tai luottamuspalvelujen tarjoajalla ei välttämättä ole pääsyä siihen. Tämä ei ole välttämättä merkittävä ongelma, sillä asiakirjan voimassaolon tarkistaminen ei ole pakollista, vaan ainoastaan erittäin suositeltava paras käytäntö suomalaisille henkilöllisyysasiakirjoille.

Kaikki Euroopassa käytössä olevat kansalliset henkilökortit eivät välttämättä sovellu luotettavaan tunnistamiseen etäyhteydellä. Joillain mailla voi olla edelleen käytössä kansallisia henkilökortteja, jotka eivät täytä EU:n

kansallisille henkilökortteille asetettuja vaatimuksia. On myös otettava huomioon, että EU:n ID-asetus (2019/1157) vaikuttaisi estävän muiden kuin viranomaisten pääsyn henkilöllisyysasiakirjan sirulle tallennettuun kasvokuvaan. Ainakin osa maista tulkitsee asetusta näin, minkä johdosta ne eivät tarjoa kasvokuvia, joita suomalaiset tunnistusvälineen tarjoajat pystyisivät hyödyntämään. Muut maat myöntävät edelleen henkilökortteja, joiden siruilta kasvokuvat ovat tarkasteltavissa. Joidenkin EU-maiden osalta digitaalisten henkilöllisyysasiakirjojen käyttö henkilöllisyyden todentamisessa rajoittuu kuitenkin passiin.

Signicat on samaa mieltä Poliisihallituksen kanssa siitä, että hyväksyttävät henkilöllisyysasiakirjat tulisi määritellä tarkemmin, sillä esimerkiksi passeja on monia erilaisia. Jos muiden kuin tavallisten passien tai kansallisten henkilökorttien käyttö hyväksytään, niiden turvallisuustason tulisi olettaa vastaavan tavallista passia tai henkilökorttia.